

Biuletyn Polonistyczny

21.10.2019

Data wydarzenia: 23.10.2019 g.10:00

100-lecie serii Biblioteka Narodowa / Konferencja naukowa

Typ wydarzenia: Konferencja

Miejscowość: Wrocław

Organizatorzy: Zakład Narodowy im. Ossolińskich

Grupy docelowe: Studenci, Doktoranci, Samodzielni Pracownicy Naukowi, Doktorzy, Inni

---

Konferencja „Niezwykłe i powikłane żywoty arcydzieł” ma na celu upowszechnić wiedzę na temat wybitnych osiągnięć polskich pisarzy i literaturoznawców, w dużej części autorów serii Biblioteka Narodowa, która w roku 2019 obchodzi swoje 100-lecie. Wydarzenie odbędzie się w środę 23 października w Ossolineum w auli im. M. Gębarowicza (ul. Szewska 37) w godz. 10:00 – 20:00.

Program Konferencji:

- Debata I godz. 10:00-12:00 *Arcydzieła średniowiecza, renesansu, baroku i oświecenia*. Uczestnicy debaty: prof. Andrzej Borowski, prof. Tomasz Chachulski, prof. Radosław Grześkowiak, prof. Katarzyna Meller. Prowadzący: prof. Marcin Cieński.
- Debata II godz. 12:15-14:15 *Arcydzieła romantyzmu, pozytywizmu, Młodej Polski*. Uczestnicy debaty: prof. Grażyna Borkowska, prof. Jerzy Fiećko, prof. Ewa Paczoska, prof. Wiesław Rzońca. Prowadzący: prof. Zbigniew Przychodniak.
- Debata III godz. 15:30 – 17:45 *Arcydzieła literatury XX-XXI wieku*. Uczestnicy debaty: prof. Jerzy Bralczyk, prof. Stefan Chwin, prof. Jerzy Jarzębski, Adam Pomorski. Prowadzący: prof. Ryszard Nycz.
- Debata IV godz. 18.00–20.00 *Arcydzieła w życiu i praktyce pisarzy*. Uczestnicy debaty: Eustachy Ryłski, Tomasz Różycki, Ryszard Krynicki, Marek Krajewski. Prowadzący: prof. Stanisław Bereś.

Konferencja „Niezwykłe i powikłane żywoty arcydzieł” to przedsięwzięcie mające na celu upowszechnienie wiedzy na temat wybitnych osiągnięć polskich pisarzy i literaturoznawców, w dużej części autorów serii Biblioteka Narodowa, która w roku 2019 obchodzi swoje 100-lecie. Konferencja poświęcona będzie dziełom najwyższej wartości i umożliwi wgląd w historię badań nad arcydziełami. Ponadto ujawni mechanizmy naukowego rozumowania, odsłaniając tajniki literaturoznawczego

warsztatu oraz wiedzę o kryteriach, jakimi posługujemy się przy kategoryzowaniu arcydzieł. Jak wiemy, nie są one obiektywne i precyzyjne, a problematyka oceny wartości literatury stanowi nie lada wyzwanie.

Status arcydzieł literatury polskiej przysługuje niewielkiej liczbie utworów literackich, której nie da się określić nawet w przybliżeniu, ponieważ dyskusje na temat konturów kanonu historycznoliterackiego trwają od wieków, podobnie jak spory o kryteria, jakimi kierujemy się nadając im to zaszczytne miano. Choć spoglądając na serię Biblioteki Narodowej, która jest unikalną na miarę europejską próbą wyodrębnienia takiego kanonu zarówno dla rodzimego, jak i obcojęzycznego piśmiennictwa, można by sądzić, że po stu latach jej funkcjonowania liczby i tytuły pozycji wydanych w serii I, zawierającej dzieła polskich pisarzy (330), i w serii II, gromadzącej wybitne utwory pisarzy zagranicznych (262), odzwierciedlają stan odpowiadający przekonaniom i wiedzy literaturoznawców. Niestety, tak nie jest, bo historycy literatury wciąż upominają się o kolejne niewydane utwory, a co do wydanych już dzieł wyrażają wątpliwości, sugerując, że je w swoim czasie przeceniono.

„Biblioteka Narodowa wydaje arcydzieła, których znajomość niezbędna jest dla zrozumienia dziejów piękna i myśli ogólnoludzkiej” – czytamy w Deklaracji serii, przypominanej w każdym jej tomie. To zdanie budzi zaufanie, ale gdy przychodzi do ustalenia zamkniętej listy takich tekstów, zaczynają się kłopoty. Faktem jest, że status arcydzieł nie przysługiwał im od zawsze, że nieraz toczono o nie zażarte spory, które nie wygasły przez dziesięciolecia. Co gorzej, usadowione już – wydawałoby się bezpiecznie – na parnacie, niejednokrotnie targane są rękami, które próbują je z niego strącić. Im bliżej współczesności, tym wątpliwości co do nowych kandydatur jest więcej.

Dlaczego warto dyskutować o arcydziełach? Przede wszystkim dlatego, że są największymi skarbami naszej kultury, zarówno narodowej, jak i światowej; po drugie dlatego, że ich pozycja nie została nigdzie zadekretowana ani ustalona raz na zawsze, że w każdym momencie może być podważona, więc spory o ich pozycje będą wciąż aktualne; po trzecie dlatego, że każda epoka i jej badacze odkrywają nowe rzeczy i dołączają je do istniejącego korpusu wiedzy, powoli przekształcając go i nadając mu nowy kształt; po czwarte dlatego, że kryteria oceny się zmieniają wraz z pojawianiem się nowych książek, koncepcji naukowych, filozoficznych trendów oraz ruchów umysłowych, a to oznacza, że kanon nie spoczywa na stabilnym gruncie; po piąte wreszcie dlatego, że za pozycją składających się nań arcydzieł stoi nie tylko geniusz i talent ich autorów, ale również ich wnikliwych i niestrudzonych interpretatorów. Dlatego celem szczegółowym konferencji jest upowszechnienie dyskusji na temat natury kryteriów i poszukiwania odpowiedzi na pytania: Czy kryteria wyodrębniania arcydzieł i określania ich pozycji w kanonie mają charakter ponadczasowy czy partykularny? Od czego zależą i jak się zmieniają?

Redakcja serii Biblioteki Narodowej Zakładu Narodowego im Ossolińskich we współpracy z Uniwersytetem Wrocławskim proponują kilkunastu wybitnym

badaczom literatury i języka polskiego udział w debacie nad wielkimi dziełami, które stały się ich naukową lub edytorską przygodą życia. W IV panelu spotkają się pisarze kilku pokoleń o znaczącej pozycji. Celem organizatorów jest uwzględnienie w debacie arcydzieł, które zostały wydane w narodowej serii, albo na taki moment dopiero czekają, ale otwarci też są na pozycje inne, szczególnie cenne dla zaproszonych badaczy.

Debaty nad arcydziełami (polskiej lub światowej literatury) toczyć się będą w czterech panelach, których kolejność odzwierciedla historyczny układ epok oraz specjalność uczestników. W panelach dyskutować będą zarówno historycy i teoretycy literatury, jak i językoznawcy, ale także pisarze, dla których dzieła wybitne są źródłem stałego praktycznego odniesienia artystycznego. Organizatorzy liczą na to, że tak wyjątkowa okazja jak 100-lecie serii Biblioteki Narodowej, na której wychowały się pokolenia Polaków, pozwoli ujrzeć przy dyskusyjnym stole najwybitniejszych naukowców i twórców. Istnieją dzieła, które dla badaczy są wyzwaniem lub zagadkami na całe życie, pozostając źródłem nigdy niezaspokojonej ciekawości. Wielu z nich po ich naukowym opracowaniu, wydaniu drukiem lub stworzeniu monografii nadal śledzi, co się wokół nich dzieje, co piszą o nich kolejni badacze oraz co na ich temat zostało odkopane w archiwach lub wydrukowane w publikacjach innych literaturoznawców.

Obchodom towarzyszą audycje w Radiu Wrocław przygotowane przez red. Grzegorza Chojnowskiego. Tematem każdej z nich jest wybrana publikacja z serii Biblioteka Narodowa

- 17.10, godz. 20:05. Stanisław Ignacy Witkiewicz, „Wybór dramatów”, wybór i wstęp Jan Błoński, oprac. i przypisy Marian Kwaśny, BN I, 221, wydanie 2., poprawione, 1983
- 22.10, godz. 20:05. Wisława Szymborska, „Wybór poezji”, wstęp i opracowanie Wojciech Ligęza, BN I, 327, wydanie 1., 2019
- 29.10, godz. 20:05. Franz Kafka „Wybór prozy”, wstęp i opracowanie Łukasz Musiał, BN II, 263, wydanie 1., 2018
- 5.11, godz. 20:05. Bruno Schulz, „Opowiadania” – Wybór esejów i listów, oprac. Jerzy Jarzębski, BN I, 264, wydanie 2, przejrzone i uzupełnione, 1998.

Powtórki w Radiu Wrocław Kultura w czwartki o 19:00 i w niedziele o 12:30.

Przygotowany będzie także

specjalny dodatek do „Tygodnika Powszechnego” dotyczący serii Biblioteka Narodowa – do kupienia od 23 października 2019.

„Niezwyczajne i powikłane żywoty arcydzieł”. Konferencja z okazji jubileuszu 100-lecia serii Biblioteka Narodowa – zadanie finansowane w ramach umowy 803/P/DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.

Opłata: wstęp wolny

Linki:

- <https://ossolineum.pl/index.php/stulecie-serii-biblioteka-narodowa/>

Słowa kluczowe: Ossolineum, Biblioteka Narodowa